

Temps d'Escola · 8

PRIMAVERA 2020

Eina didàctica per a l'aula aragonesa de parla catalana

Edita:
Iniciativa Cultural de la Franja
Coordinació:
Pietro Cucalón Miñana
Pepa Nogués Furió
Disseny/impressió:
Terès & Antolín
Dip. Legal: TE-189-2016
tempsdescola@gmail.com

Amb la col·laboració del Seminari Autòmic de professors i professores de llengua catalana i la Direcció General de Política Lingüística del Govern d'Aragó

Editorial

La paraula més bonica d'Aragó

Els alumnes del CEIP San Juan Bautista de Saidí al Baix Cinca hem participat enguany, d'una manera especial, en les activitats realitzades amb motiu del Dia Internacional de la Llengua Materna: hem col·laborat en l'enregistrament del vídeo i de l'espot que va sortir a TV Aragón realitzat per la Direcció General de Política Lingüística del Govern d'Aragó.

L'experiència ha estat molt positiva i interessant. Cada un de nosaltres va escollir la seua paraula, la va escriure i la va presentar als companys i companyes explicant per què l'havia escollit. Al cap d'uns dies va venir al centre Graciela, de la Direcció General de Política Lingüística, amb dos càmeres. L'enregistrament va ser llarg, tot un matí, però va ser molt enriquidor i un cop finalitzat tots ens van felicitar pel nostre comportament.

També van participar per la seua banda, les escoles del SIES Biello Aragón (Biescas) i del CEIP Tenerías (Saragossa). Per això, quan ens van dir que sortiria per la tele ens va emocionar: La gent s'adonarà que, de veritat, a l'Aragó parlem tres Llengües: castellà, aragonès i català!

Ah, si voleu vore el vídeo el teniu al web de Llengües d'Aragó.

Imaginació:
Perquè quan estic sol o trist imagino el que m'agrada i m'alegro

Pont:
Perquè és el que uneix a les persones

També altres centres han treballat la paraula més bonica d'Aragó. Aquí teniu alguns exemples del CRA Olea, el CRA Matarranya i l'IES Matarraña

Més activitats del Dia de la Llengua Materna

Carles Cano, escriptor i narrador valencià, va oferir un contacontes per a l'alumnat de 4r d'ESO de l'ES Bajo Aragón i de 1r de Batxillerat de l'IES Ramon J. Sender, ambdós de Fraga, dintre del programa Fraga T Cuenta organitzat per l'Ajuntament i la Xarxa de Biblioteques Municipals de Fraga i emmarcat dintre del Festival Internacional de Narración Corta.

"El tio Vicent" del grup Burumballa ens va explicar a tots els alumnes d'Albelda i d'Alcampell, del CRA La Litera, contes i rondalles interactuant amb el públic i fent-los sortir a escena caracteritzats. Tots ens ho vam passar genial i les famílies que van acudir també.

Els alumnes de 1r i 2n d'ESO de l'IES Joaquín Torres de Mequinensa van gravar un vídeo sobre el lèxic propi.

Miniprojectes

Com es diu a cada lloc? Pessigolles

Els alumnes i mestres dels centres ens han enviat les diferents maneres d'anomenar les pessigolles a cadascuna de les seues localitats i també com ho diuen a casa seua.

A la comarca de la Ribagorça

Cosseguetes a Benavarri.

Còssigues, Cossegues a Montanui, Bonansa i Sopeira.

A la comarca de la Llitera

Pessigolles al Campell, Castellonroi i el Torricó.

Cosseguetes a Camporrells.

A la comarca del Baix Aragó-Casp

Cossiguetes a Favara i Maella.

Cossegues o cosseguetes a Nonasp.

Pussegues a Faió.

A la comarca del Baix Cinca

Cosseguetes, cossigolles i Cossigolletes a Fraga.

Cossiguetes a Saidí.

A la comarca del Baix Aragó

Cosquilles a Aiguaviva de Bergantes, la Ginebrosa, la Canyada de Beric i la Torre de Vilella.

Cosquilletes a la Codonyera i la Sorollera.

Cossinogues a Bellmunt de Mesquí.

Altres territoris

Pessigolles a Lleida.

Cossinogues a Ares del Maestrat, Cinctorres, Forcall i Morella.

Cosquilles a Vilafranca (els Ports).

Cosquerelles a Alzira.

Consiguelles a l'Alguer.

A la comarca del Matarranya

Pessiguanyes a Queretes.

Suganyetes a Calaceit i Massalió.

Cussiganyes a a Beseit.

Cossiguanyes a Pena-roja, Torredarques, Mont-roig i la Vall del Tormo.

Cosquilletes a Fòrnols, Ràfels, i Vall-de-roures.

Cossuganyes a Valljunquera.

Pessiguanyes a Fondespatla.

Cossiganyes a la Portellada.

Cossuganyes a la Torre del Compte.

Goget a la Freixneda.

Passiguanyes a Anreys de Lledó.

Projectes

Tallers artesanals

Els alumnes de l'Escola Oficial d'Idiomes d'Alcanyís van fer un taller de sabó artesanal dintre del programa Jesús Moncada.

Els alumnes de 2n d'ESO del programa bilingüe de l'IES Bajo Cinca de Fraga també van realitzar un taller de sabó, en aquest cas com abans, dintre d'un programa entre les assignatures de Física i Química i de català.

El Centre d'Adults (CPEPA) de Fraga va organitzar un taller de plantes medicinals i destil·lació a càrrec de l'educador ambiental Víctor Vidal.

Sortides escolars

L'IES Bajo Cinca de Fraga i l'IES Matarranya van poder conèixer una televisió per dintre amb la visita a TV3.

Experiències escolars

Treballem per la Igualtat: Celebrem el dia de la Dona

L'alumnat de primer i segon de primària vam fer una dinàmica de @creaduca. Havíem de dibuixar la persona que necessitava el material que sortia a la foto per a treballar i escriure de quin ofici es tractava. El resultat ha set que, de gairebé tots, ha sortit figura femenina i masculina. Amb el resultat vam fer el mural de la Igualtat. CEIP San Juan Bautista (Saidí)

A Saidí no només floreixen els fruiters, també floreix la igualtat. A l'escola vam celebrar el dia de la Dona fent florir un arbre amb les mans entre totes les persones que formem part de l'escola.

Contes d'arreu del món al CRA Olea

Com cada any, l'escola d'Aiguaviva va participar en la fira del poble convertint les seues instal·lacions en un gran museu. Enguany el tema va ser els continents i des de l'àrea de català vam participar amb 3 murals gegants sobre tres contes que havíem treballat: *Les dos granotes* (de l'Índia) amb els alumnes d'Infantil, *El gat mascarar* (del Matarranya) amb els mitjans i *Ubuntu* (Àfrica) amb els grans.

A l'IES Matarraña l'escriptora i dramaturga, Marta Momblant, ens va fer un taller sobre dramatització a partir de la seua obra *Arbàgel, un revolt de l'amor* que té una dona transformadora com a protagonista i va ser guanyadora del Premi Guillem Nicolau de literatura en català que atorga el Govern d'Aragó.

Notícies

Els alumnes de català d'Aragó reben el certificat B2 de català

Un total de 187 alumnes dels centres de secundària d'Aragó que imparteixen l'assignatura de català han rebut el certificat B2 d'aquesta llengua. El 17 de desembre va tenir lloc l'acte d'entrega dels certificats a Fraga (IES Bajo Cinca) i el 2 de març a Vall-de-roures (IES Matarraña).

Festa de la Llengua a la Universitat de Saragossa

Les alumnes guanyadores del Concurs de Lectura escolar en català a secundària, van llegir un repertori d'escriptores del Matarranya en l'acte institucional de la Festa de la Llengua al Paraninf de la Universitat de Saragossa.

Literatures

1-0-4-2

Corro desesperadament per la casa dels miralls del circ. Puc sentir el seu riure mentre em persegueix. Està jugant amb mi, i només puc córrer.

M'aturo per agafar alè i deixo de sentir el ressonar de les seves passes.

La situació em sembla ridícula, i em poso a riure. La meua veu retorna des de tots els llocs d'aquell enorme edifici.

No, no és la meua veu.

Ell també està rient.

Riu perquè no tinc escapatòria, perquè ningú em pot ajudar, perquè sap que no puc fugir per sempre.

Una suor freda, cobreix el meu cos extenuat, em recorre sencer quan em dono la volta i em trobo al seu davant. Alço els braços per protegir-me i xoco contra una paret de vidre.

És un mirall.

El miro als ulls, aquells ulls verds que tantes vegades he vist, i me n'adono. Són els meus ulls.

M'estic mirant a mi mateix.

Tomeu Orús Berenguer, 2n Batxillerat

Text guanyador del seu curs en el 1r Concurs de Microrelats de l'IES Bajo Cinca (Fraga)

Bitllet d'anada i tornada

P: —Com estàs esquelet?

E: —No ho veus? Està en los ossos, hahahahaha!

A: —Va, calleu i posem-nos a treballar. -Així va ser, vam començar a treballar. Però, jo no podia concentrar-me. L'Enric i el Pau no paraven de mirar-me i riure.

Els meus companys ni tan sols se sostenien en peus i vam decidir fer un descans. Vaig aprofitar per anar al bany a refrescar-me una mica perquè la situació m'estava atabalant. Vaig notar com els seus passos venien darrere meu. El següent que recordo és estar asseguda al bany plorant i amb una imatge que mai em trauré del cap. Recordo la sensació de les meues mans tocant la meua pell. Vaig mirar cap avall i no portava res. (...) En aixecar la vista, vaig vore que ells seguien allà, mirant-me i rient i, a sobre, fent-me fotos. Encara no tinc paraules per descriure aquella sensació.

Aquest és un fragment de la novel·la que estan escrivint Ana Grau i Paula Tarzan de 2n de Batxillerat de l'IES Matarraña amb el pseudònim de Flamanta per al concurs literari on line Ficcions. Si voleu continuar-la o llegir-ne altres de la resta d'alumnes entreu a: <https://www.ficcions.cat/>

Rodolins sobre la neu

Aprofitant la forta nevada d'este hivern al Matarranya, l'alumnat del CRA Algars van fer unes poesies.

*Me desperto i ho veig
tot blanc i cau neu.*

(Aitana i Claudia de l'aula de Beseit)

*Pel mati nevava
i per la tarde jugava.*

*Neva, neva, neva
i es fa una bona festa.*

*Quan cau neu fem un ninot de neu
i ens tirem en un trineu.*

(Àngela i Raül de l'aula de Queretes)

*La neu va caure bé
i la rateta buscava lo formatget.*

(Ian i Rosalma de l'aula de Lledó)

*Lo dilluns nevava
i lo dimarts jugava.
En molta neu i grans botons
consequim fer molts ninots.*

(Laure de l'aula d'Arenys de Lledó)

Centres aragonesos on s'ensenya català

Ribagorça Oriental

CPI de Benavarrí, CEIP d'Areny i CEIP de Montanui

GRAUS (Ribagorça)

IES Baltasar Gracián, a l'Aula de Benavarrí

CRA La Litera

Albelda, Alcampell, Castellonroi, Estopanyà

CRA Altorricón (La Llitera)

El Torricó, Algaió, Vensilló

TAMARIT DE LLITERA (La Llitera)

CEIP San Miguel • IES La Llitera

SAIDÍ (Baix Cinca)

CEIP S. Juan Bautista • Aula de primer cicle d'ESO

CRA Ribera del Cinca

Torrent de Cinca, Vilella de Cinca, Miralsot

FRAGA (Baix Cinca)

CEIP Miguel Servet • CEIP San José de Calasanz • Colegio Santa Ana (concertat) • CEIP María Moliner • CEIP Litera (barri Litera) • IES Ramón J. Sender • IES Bajo Cinca

MEQUINENSA (Baix Cinca)

IES Joaquín Torres • CEIP Mª Quintana

FAIÓ (Baix Aragó-Casp)

CEIP Ntr.^a Sr.ª Del Pilar

CRA Dos Aguas (Baix Aragó-Casp)

Favara, Nonasp

MAELLA (Baix Aragó-Casp)

CEIP Virgen Del Portal
IES Baix Matarranya

CRA Matarranya (Matarranya)

Calaceit, Massalió, la Vall del Tormo

CRA Algars (Matarranya)

Queretes, Lledó d'Algars, Arenys de Lledó, Beseit

CRA Alifara (Matarranya)

La Freixneda, la Portellada, Ràfels, Valljunquera.

VALL-DE-ROURES (Matarranya)

CEIP V. Ferrer Ramos • IES Matarraña

CRA Tastavins (Matarranya)

Pena-roja, Mont-roig, Fondespatla, la Sorollera

CRA Olea (Bajo Aragón/Maestrazgo)

Aiguaviva de Bergantes, la Ginebrosa, Bordón

EOI Ignacio Luzán

(Montsó, Cinca Medio)

Fraga (Baix Cinca): Extensió de l'EOI

Ignacio Luzán (Montsó)

EOI Fernando Lázaro Carreter

Zaragoza II (Saragossa)

EOI Alcañiz (Alcanyís, Bajo Aragón)